

Kecsmár Krisztián

Stop TTIP ügy: a jogi aktus fogalmának kategorizálása a fogalom múltján, jelenén és jövőjén keresztül

Affaire Stop TTIP: Categorization of the Notion of Legal Act through the Past, Present and Future of the Notion

A szerző abból az alapfeltevésből indul ki, hogy az Európai Unió Bíróságának jogértelmezési felfogása és funkciója az Európai Unió bővítésével párhuzamosan jelentős mértékben átalakult az utóbbi évtizedekben: a korábbi, gyakran a jogalkotást helyettesítően kiterjesztő jogértelmezési gyakorlatot mára többnyire felváltotta egy visszafogottabb, sok esetben kifejezetten szűkítő interpretációs megközelítés. E tendenciával látszólag szemben áll a tanulmányban górcső alá vett ítélet, amely az uniós jogi aktus több évtizede alkalmazott fogalmát helyezi új megvilágításba, szélesebb mozgásteret biztosítva ezzel az európai polgári kezdeményezés intézményének. Az Európai Unió Törvényszékének T-754/14. számú Efler és társai kontra bizottság ügyben hozott ítéletében megsemmisítette a többek között az Amerikai Egyesült Államokkal kötendő szabadkereskedelmi megállapodás (TTIP) tárgyalásának megkezdésére adott felhatalmazás ellen irányuló európai polgári kezdeményezés bejegyzését megtagadó bizottsági határozatot. A tanulmány az Európai Unió Bírósága a jogi aktus fogalom értelmezésével kapcsolatban kialakult ítélkezési gyakorlatának kontextusába helyezve elemzi részleteiben az ítéletet, amelynek jelentőségét és érdekességét adja, hogy tágabb és kategorizált értelmezésének megalapozásához a törvényszék újszerű módon a demokrácia elvét választotta.

Kulcsszavak: jogi aktus, önálló joghatás kiváltására alkalmasság, demokrácia elve, európai polgári kezdeményezés, felhatalmazás nemzetközi megállapodás tárgyalásának megkezdésére

The author follows the presumption that the perception and function of the legal interpretation of the ECJ has changed significantly over the last decades: the extending, quasi-legislative interpretation model has mostly been replaced by a more restrictive approach. The analysed judgement which has shed new light on the concept of legal act ensuring a greater space to European citizens' initiatives, seems to resist this trend. The General Court in its judgment in case T-754/14 annulled the Commission Decision rejecting the request for registration of a European citizens' initiative aiming, inter alia, at the withdrawal of the mandate to negotiate a trade and investment agreement with the US (TTIP). The study provides an in-depth analysis of the judgement in the context of the case-law of the ECJ concerning the interpretation of the 'legal act' concept. The importance and interest of the judgment lies in the innovative choice of the General Court to base its wider and categorised interpretation on the principle of democracy.

Keywords: Legal act, capacity of producing independent legal effects, principle of democracy, European citizen's initiative, authorisation of opening of negotiations with a view to concluding an international agreement

A Bíróság jogértelmezési felfogásának átalakulása, tendenciái

Hol vannak már a '60-as '70-es évek, amikor még a jó értelemben vett, a kialakulófélben lévő új jogrendet¹ megszilárdító jogalkotói szempontból konstruktív kiterjesztő jogértelmezés uralkodott² Luxembourgban? Semmi kétség afelől, hogy egy hat tagállamot számláló bíróság működése nem hasonlítható össze a jelenleg – jogalkotói tevékenységet nem igénylő korban – 28 tagállammal büszkélkedő Európai Unió Bíróságával (a továbbiakban: bíróság vagy EUB) sem ügyszámban (Picod, 2015), sem pedig az ügyek közötti koordináció minőségében. (Kecsmár, 2016:319–321) Nem meglepő tehát, hogy az európai polgárokat (Jacqué, 2013:129) érintő ügyektől eltekintve (Lenaerts, 2017) a Bíróság aktuális működési modellje előnyben részesíti a mértéktartó, szűkebb értelemben vett

¹ Az EUB 26/62 sz. *van Gend & Loos* ügyben 1963. február 5-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:1963:1] vagy az EUB 6/64 sz. *Costa kontra E.N.E.L* ügyben 1964. július 15-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:1964:66].

² Az EUB 11/70. sz. *Internationale Handelsgesellschaft* ügyben 1970. december 17-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:1970:114]; az EUB 8/74 sz. *Dassonville* ügyben 1984. július 11-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:1974:82]; az EUB 41/74. sz. *van Duyn* ügyben 1974. december 4-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:1974:133]; az EUB 106/77. sz. *Simmenthal* ügyben 1978. március 9-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:1978:49]; vagy az EUB 120/78. sz. „Cassis de Dijon” ügyben 1979. február 20-án hozott ítélete [ECLI:EU:C:1979:42].

jogértelmezést és az attól eltérő gondolatokat, tendenciákat szisztematikusan visszanyesi vagy eredeti medrébe tereli.³

Ennek egyik eklatáns példája a – tegyük hozzá – nem kevés kritikával (Rigaux–Simon, 2016:5–11) illetett *Front Polisario* ügy volt. A T-512/12. sz. ügyben hozott ítéletben a törvényszék többek között kimondta, hogy (különleges) jogalkotási eljárásnak minősül, amennyiben a tanács a bizottság javaslatára a parlament egyetértését követően határozatot fogad el, amelyből egyben az is következik, hogy az ilyen határozat jogalkotási aktusnak minősül.⁴ A törvényszék ítélete ellen benyújtott fellebbezés keretében megszületett főtanácsnoki indítványában Melchior Wathelet főtanácsnok is osztotta a törvényszék álláspontját, és lényegében rámutatott, hogy az nem zárja ki szükség-szerűen a jogalkotási aktus minőséget, ha az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) jogalapul szolgáló rendelkezése nem utal kifejezetten (különleges) jogalkotási eljárásra, elegendő, ha ez utóbbi tiszteletben tartja a különleges jogalkotási eljárásnak az EUMSZ 289. cikk (2) bekezdésében szereplő meghatározását.⁵ Az ítélezési gyakorlatot mégis felülírta a Bíróság a C-647/15. számú *Magyarország kontra Tanács*, az úgynevezett kvótaügyben 2017. szeptember 6-án hozott ítéletében, amikor is az EUMSZ 289. cikk (2) bekezdésének „[a] Szerződések által külön meghatározott esetekben” fordulatából azt a következtetést vezette le, hogy valamely jogi aktus csak akkor minősíthető uniós jogalkotási aktusnak, ha azt a szerződések olyan rendelkezése alapján fogadták el, amely kifejezetten hivatkozik vagy a rendes jogalkotási eljárásra vagy a különleges jogalkotási eljárásra.⁶ De természetesen felmerülhetnek olyan esetek is – mint például a belga vízumügy – amikor a túlságosan kiterjesztő értelmezéssel bíró főtanácsnoki indítványtól⁷ üdvözlendő módon tér el a bíróság.⁸ Azonban néha még messzebbre is megy a bíróság. Ki ne figyelt volna fel arra, hogy olyan több évtizedes alapelveket is kiüresíthet (vagy tölthet meg konkrétan szűkítő tartalommal) a bíróság, mint a kölcsönös bizalom elve⁹ vagy az elővigyázatosság elve?¹⁰

³ Az EUB C-104/16. P. sz. *Front Polisario* ügyben 2016. december 21-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:2016:973]

⁴ Az EUB T-512/12. sz. *Front Polisario* ügyben 2015. december 10-én hozott ítélet [ECLI:EU:T:2015:953] 71–72. pontja.

⁵ Melchior Wathelet főtanácsnok C-104/16. P. sz. *Front Polisario* ügyben 2016. szeptember 13-án ismertetett indítványának [ECLI:EU:C:2016:677] 154–161. pontja.

⁶ Az EUB C-647/15. sz. *Magyarország kontra Tanács* ügyben 2017. szeptember 6-án hozott ítélet [ECLI:EU:C:2017:631] 61–62. pontja.

⁷ Paolo Mengozzi főtanácsnok 2017. február 7-én ismertetett indítványa a C-638/16 PPU sz. *X és X kontra État belge* ügyben [ECLI:EU:C:2017:93].

⁸ Az EUB C-638/16 PPU sz. *X és X kontra État belge* ügyben 2017. március 7-én hozott ítélet [ECLI:EU:C:2017:173].

⁹ Az EUB C-411/10. és C-493/10. sz. *N. S. és M. E.* egyesített ügyekben 2011. december 21-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:2011:865]; ugyanakkor a Bíróság később kimondta, hogy nem szisztematikusan, minden egyes esetben kell vizsgálni, hogy a másik tagállam betartja-e az uniós jogot, hanem csak akkor, ha arra utaló jeleket észlel, hogy a másik tagállam nem tartja be az uniós rendelkezéseket: lásd EUB C-404/15. és C-659/15. PPU. sz. *Aranyosi és Căldăraru* egyesített ügyekben 2016. április 5-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:2016:198] 88–89. és 91–93. pontja.

¹⁰ Az EUB C-111/16. sz. *Fidenato* ügyben 2017. szeptember 13-án hozott ítélete [ECLI:EU:C:2017:676] 46–48. és 53–54. pontja.

Az elemzett ügy jelentősége

A fentiek fényében ezért is meglepően előremutató, amikor a Bíróság mégis a progresszív utat választja, és kvázi jogot alkot az európai polgárok érdeke, védelme által vezérelve. A 2017. május 10-én hozott T-754/14. számú *Efler és társai kontra bizottság* ügyben hozott törvényszéki ítélet¹¹ (a továbbiakban: Ítélet) is első látásra az e felfogás jegyében született ítéletek közé sorolható, amely szerfelett elgondolkodtató színfoltot alkot, amikor is a törvényszék az uniós jogi aktus több évtizede alkalmazott fogalmát új megvilágításba helyezi és e jogértelmezését a demokrácia pajzsára emeli.

Kiindulópontként itt szükséges tisztázni, hogy a jogi aktus általánosságban a jogalkotási és a nem jogalkotási aktusok összességét jelenti. Az EUMSZ 289. cikk (3) bekezdése értelmében a jogalkotási eljárás keretében elfogadott jogi aktusok jogalkotási aktusoknak minősülnek, következésképpen a nem jogalkotási aktusok azok a jogi aktusok, amelyeket a jogalkotási eljárástól eltérő eljárásban fogadnak el.¹²

Az ügy előzményei között érdemes felidézni, hogy a bíróság a '70-es évek elején ki mondta, hogy megsemmisítési kereset – amely alapján a bíróság a jogi aktusok jogszerűségét vizsgálja – nyújtható be az uniós intézmények bármely olyan aktusa ellen – tekintet nélkül azok természetére vagy formájára –, amelyet abból a célból hoztak, hogy jogi hatásokat fejtsen ki.¹³ Tehát a bíróság adta a római szerződés (173. cikke) eredeti rendelkezésének a „függetlenül azok jellegétől vagy formájától” értelmezést. E megfogalmazás azóta nem került kodifikálásra, ellentétben az „amelyek joghatások kiváltására irányulnak” fordulattal, amely a Bíróság következetes joggyakorlatát követve vált az EUMSZ részévé a lisszaboni szerződés által a „harmadik személyekre joghatással járó jogi aktusok” mondatrészszel. (Priollaud–Siritzky, 2008:349)

¹¹ Az EUB T-754/14. sz. *Michael Efler és társai* ügyben 2017. május 10-én hozott ítélete [ECLI:EU:T:2017:323].

¹² Az EUB C-647/15. sz. *Magyarország kontra Tanács* ügyben 2017. szeptember 6-án hozott ítélet [ECLI:EU:C:2017:631] 58. pontja.

¹³ Az EUB 22/70. sz. *Bizottság kontra Tanács* ügyben 1971. március 31-én hozott ítélet [ECLI:EU:C:1971:32] 42. pontja: “[a]n action for annulment must therefore be available in the case of all measures adopted by the institutions, whatever their nature or form, which are intended to have legal effects.”; e joggyakorlatot megerősítik többek az alábbi, a Bíróság által a közelmúltban hozott ítéletek: az EUB T-538/11. sz. *Belgium kontra Bizottság* ügyben 2015. március 25-én hozott ítélete [ECLI:EU:T:2015:188] 47. pontja; az EUB T-496/11. sz. *Nagy-Britannia kontra EKB* ügyben 2015. március 4-én hozott ítélete [ECLI:EU:T:2015:133] 30. pontja; az EUB T-517/12. sz. *Alro* ügyben 2014. október 16-én hozott ítélete [ECLI:EU:T:2014:890] 22. pontja; az EUB C-114/12. sz. *Bizottság kontra Tanács* ügyben 2014. szeptember 4-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:2014:2151] 39. pontja; továbbá a 2000-es évek joggyakorlatából: az EUB T-185/05. sz. *Olaszország kontra Bizottság* ügyben 2008. november 20-án hozott ítélete [ECLI:EU:T:2008:519] 39. pontja; az EUB C-354/04. sz. *Gestoras Pro Amnistia* ügyben 2007. február 27-én hozott ítélete [ECLI:EU:C:2007:115] 53. pontja; továbbá az 1990-es évek joggyakorlatából: az EUB C-57/95. sz. *Franciaország kontra Bizottság* ügyben 1997. március 20-án hozott ítélete [ECLI:EU:C:1997:164] 7. pontja; és az EUB T-177/94. és T-377/94. sz. *Altmann és Casson kontra Bizottság* egyesített ügyekben 1996. december 12-én hozott ítélete [ECLI:EU:T:1996:193] 127. pontja.

Tényállás

2009. április 27-i határozatával az Európai Unió Tanácsa felhatalmazta a bizottságot, hogy tárgyalásokat kezdjen Kanadával egy szabadkereskedelmi megállapodás – a későbbiekben Átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodásnak nevezett (CETA) megállapodás – megkötése érdekében.¹⁴ A többéves tárgyalási folyamat 2014. augusztusi lezárását követően Kanada miniszterelnöke és az uniós intézmények vezetői 2016. október 30-án írták alá az egyezményt, amely rendelkezéseinek jelentős része 2017. szeptember 21-től ideiglenesen alkalmazandóvá is vált. 2013. június 14-i határozatával a tanács újabb felhatalmazást adott a bizottságnak, hogy tárgyalásokat kezdjen az Amerikai Egyesült Államokkal egy szabadkereskedelmi megállapodás – a későbbiekben Transzatlanti kereskedelmi és befektetési együttműködésnek nevezett (TTIP) megállapodás – megkötése érdekében.¹⁵

Michael Efler és társai 2014. július 15-én kérték a bizottságtól a „Stop TTIP” elnevezésű, európai polgári kezdeményezésre (a továbbiakban: EPK) vonatkozó javaslatuk (a továbbiakban: Javaslat) nyilvántartásba vételét.¹⁶

A bizottság a Javaslatot arra hivatkozva utasította el 2014. szeptember 10-én, hogy valamely megállapodásnak harmadik országgal való megkötése érdekében tárgyalások megkezdésére felhatalmazó tanácsi határozat nem minősül „európai uniós jogi aktusnak (...), mivel az ehhez hasonló előkészítő határozat kizárólag az érintett intézmények viszonyában vált ki joghatásokat”, az uniós jog módosítása nélkül; ellentétben a tanács azon későbbi határozatával, amellyel felhatalmazást ad a már megtárgyalt megállapodás aláírására és megkötésére, amely európai polgári kezdeményezés tárgyát képezheti.¹⁷

Michael Efler és társai az elutasítás kapcsán egy megsemmisítés iránti kereset keretében jogorvoslatért fordultak a törvényszékhez (a továbbiakban: a megtámadott határozat). A törvényszék megállapítása értelmében a kérdéses kereset nem az uniónak a TTIP és a CETA megállapodás megtárgyalására vonatkozó hatáskörére vonatkozik, hanem a felperesek azzal a megtámadott határozatban szereplő, a Javaslat nyilvántartásba vételének megtagadásának indokait vitatják, mivel az a TTIP megkötése céljából adott tárgyalási felhatalmazás visszavonására, valamint a CETA és a TTIP aláírásának és megkötésének megakadályozására irányult.¹⁸

A jogi aktus fogalmának kiterjesztő értelmezése a törvényszék ítéletében (elemzés)

A törvényszék, mint már említésre került, az Ítéletben a bizottság által javasolt jogi aktus fogalmát kiszélesítve helyt adott a keresetnek.

¹⁴ Az Ítélet 1. pontja.

¹⁵ Az Ítélet 1. pontja.

¹⁶ Az Ítélet 2. pontja.

¹⁷ Az Ítélet 4. pontja.

¹⁸ Az Ítélet 29. pontja.

A törvényszék érvelését azzal vezeti fel, hogy az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 11. cikke értelmében legalább egymillió uniós polgár, akik egyben a tagállamok egy jelentős számának állampolgárai,¹⁹ kezdeményezheti, hogy a bizottság – hatáskörén belül – terjesszen elő megfelelő javaslatot azokban az ügyekben, amelyekben a polgárok megítélése szerint a Szerződések végrehajtásához uniós jogi aktus elfogadására van szükség (EPK). E mechanizmus ezáltal fokozza az uniós működésének demokratikusságát és lehetővé teszi az uniós polgárok számára, hogy közvetlenül forduljanak a bizottsághoz. A bizottság megtagadja az európai polgári kezdeményezés nyilvántartásba vételét, ha az nyilvánvalóan a bizottság azon hatáskörén kívül esik, hogy „a Szerződések végrehajtásához uniós jogi aktusra irányuló javaslatot nyújtson be”.²⁰

Ebben a kontextusban a törvényszék megállapította, hogy a jogi aktusnak az EUSZ 11. cikk (4) bekezdése, a polgári kezdeményezésről szóló 211/2011 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése és ugyanezen rendelet 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett fogalma, erre vonatkozó ellentétes utalás hiányában, nem értelmezhető úgy, mint amely csak a végleges és harmadik személyek tekintetében joghatásokat kiváltó uniós jogi aktusokra vonatkozna.²¹ Ez kétségekívül az Ítélet legfigyelemreméltóbb megállapítása, ugyanis a törvényszék ezáltal levásztja az EPK által érintett jogi aktusok fogalmát az EUMSZ 263. cikkében foglalt uniós jogi aktus fogalmáról, azaz a harmadik személy tekintetében joghatást kiváltó uniós jogi aktus fogalmáról.

Tehát a törvényszék vizsgálatában nem az játszik döntő szerepet (ellenben a bizottság érvelésével), hogy az érintett uniós jogi aktus harmadik személyre vált-e ki joghatást, ugyanis a törvényszék nem az EUMSZ 263. cikkére, hanem annak 288. cikkére hivatkozik,²² amelyik habár nem határozza meg a kötelező joghatás kiváltásának követelményét, mégiscsak előírja, hogy egy határozat „teljes egészében kötelező”. Közvetlenül az Ítélet elfogadja ennél a pontnál, hogy a joghatás vizsgálata lényeges azáltal, hogy olyan ítéleteket hivatkozik be – szám szerint kettőt –, amelyeknél az érintett határozatok elfogadhatóságát vizsgálta az uniós által kötött nemzetközi szerződések tekintetében. Mindkettő kapcsán azt mondta ki ugyanis a bíróság, hogy az érintett határozat „joghatással rendelkezik az Unió és a tagállamok, valamint az uniós intézmények egymás közötti viszonyában”,²³ tehát alapvetően egy EUMSZ 263. cikk szerinti vizsgálatot végez²⁴ anélkül azonban, hogy a joghatást harmadik személy tekintetében vizsgálná. Másrésztől viszont ezt egyértelműen nem ismeri el, hanem az állami

¹⁹ Az Ítélet 23. pontja.

²⁰ Az Ítélet 26. pontja.

²¹ Az Ítélet 35. pontja.

²² Az Ítélet 36. pontja: „amely nyilvánvalóan az EUMSZ 288. cikk negyedik bekezdése értelmében vett határozatot képez”.

²³ Az EUB C-114/12 sz. *Bizottság kontra Tanács* ügyben 2014. szeptember 4-én hozott ítélet [EU:C:2014:2151], 40. pontja és az EUB C-425/13 sz. *Bizottság kontra Tanács* 2015. július 16-án hozott ítélet [EU:C:2015:483], 28. pontja.

²⁴ Az EUB C-114/12 sz. *Bizottság kontra Tanács* ügyben 2014. szeptember 4-én hozott ítélet [EU:C:2014:2151], 38. pontja.

támogatások terén használatos²⁵ önálló joghatások kiváltására alkalmas²⁶ „jogi aktus” fogalmát helyezi – elgondolkodtató módon – érvelése előterébe,²⁷ elképzelhetően a célból vezérelve, hogy egy esetleges kereset kapcsán az EUMSZ 288. cikk által támasztott „teljes egészében kötelező” követelménynek meg tudjon felelni, illetve azt maradéktalanul meg tudja indokolni.

A demokrácia elvének segítségül hívása a kiszélesítő jogértelmezéshez

Újszerű jogértelmezéséhez a törvényszék egészen figyelemreméltó módon nem a jogszabályok hatékony érvényesülésének elvét (*“effet utile”*),²⁸ hanem a demokrácia elvét emeli ki, amely – amint azt többek között az EUSZ preambuluma, az EUSZ 2. cikk, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának preambuluma hangsúlyozza – azon alapvető értékek között szerepel, amelyek az unió alapul. Az Ítélet elvi érvelésben mondja ki, hogy a demokrácia elve, valamint az EPK mechanizmusa által kifejezetten elérni kívánt cél, amely az unió demokratikus működésének javítását szolgálja azzal, hogy „minden

²⁵ Az EUB C-400/99 sz. *Olaszország kontra Bizottság* ügyben 2005. május 10-én hozott ítélet [ECLI:EU:C:2005:275] 9. pontja: „[a] Bíróság ebben az ítéletében lényegében azon indok alapján nyilvánította elfogadhatónak a keresetet, hogy a Bizottság az eljárás tárgyát képező intézkedéseket jogellenesen alkalmazott új állami támogatásoknak minősítette, noha az olasz kormány fenntartotta, hogy ezek közül egyesek esetében jogszerűen nyújtott létező támogatásokról van szó, míg mások tekintetében azt, hogy azok nem tartalmaznak támogatási elemet, amiből az következik, hogy ellentétben azzal, ami a megtámadott határozatból következik, ezeket az intézkedéseket nem kell felfüggeszteni. Figyelemmel erre az összefüggésre, a Bíróság úgy vélte, hogy az említett határozat *önálló joghatásokkal bír*, és következésképpen megtámadható jogi aktusnak minősül. Az e bírósági következtetésre vezető elemzés részleteit a közbenső ítélet tartalmazza”.

²⁶ Az EUB T-251/13 sz. *Gemeente Nijmegen kontra Bizottság* ügyben 2015. március 3-án hozott végzés [ECLI:EU:T:2015:142] 29 – 31. pontja „[a] valamely állami támogatás vonatkozásában hivatalos vizsgálati eljárás megindítását elrendelő olyan bizottsági határozattal kapcsolatban, mint a megtámadott határozat, az ítélezési gyakorlatból kitűnik, hogy ilyen határozat megtámadható jogi aktusnak minősülhet, ha képes önálló joghatások kiváltására (...), vagyis amennyiben az ilyen határozat kellően közvetlen és határozott, jogilag kötelező hatállyal jár azon tagállamra nézve, amely annak címzettje, illetve a szóban forgó támogatási intézkedés kedvezményezettjére vagy kedvezményezettjeire nézve. (...) Ilyen többek között az olyan támogatási intézkedés felfüggesztése tagállamot terhelő kötelezettségének az esete, amelynek végrehajtását bejelentés nélkül kezdték meg, és amelynek végrehajtása a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását elrendelő határozat elfogadásának az időpontjában még folyamatban van. (...) ugyanis az olyan intézkedés vonatkozásában hivatalos vizsgálati eljárás megindítását elrendelő határozat, amelynek végrehajtása folyamatban van, és amelyet a Bizottság új támogatásnak minősít, szükségképpen módosítja az érintett intézkedés joghatályát, csakúgy mint azon vállalkozások jogi helyzetét, amelyek az intézkedés kedvezményezettjei, különösen, ami ezen intézkedés végrehajtásának folytatását illeti. Amint az ítélezési gyakorlatból kitűnik, és amint a Bizottság végeredményben elismeri, ez a következtetés nemcsak arra az esetre igaz, amikor az érintett tagállam hatóságai azt az intézkedést, amelynek végrehajtása éppen folyamatban van, létező támogatásnak tekintik, hanem arra az esetre is, amikor e hatóságok úgy ítélik meg, hogy az említett intézkedés nem minősül állami támogatásnak”.

²⁷ Az Ítélet 43. pontja.

²⁸ Többek között az EUB C-131/12 sz. *Google Spain és Google* ügyben 2014. május 13-án hozott ítélet [ECLI:EU:C:2014:317] 58. pontja.

polgárnak általános jogot biztosít a demokratikus életben való részvételre, a jogi aktus fogalmának olyan értelmezését követeli meg, amely magában foglalja az olyan jogi aktusokat is, mint a vitathatatlanul az uniós jogrend módosulásával járó nemzetközi megállapodások megkötése céljából tárgyalások megkezdésére felhatalmazó határozatok”.²⁹ A törvényszék szerint a Javaslat, amely távol áll attól, hogy beavatkozást képezne a folyamatban lévő jogalkotási eljárás folyamatába, az uniós polgároknak az unió demokratikus életében való hatékony részvételének kifejeződése, anélkül hogy veszélyeztetné a szerződések által megvalósítani kívánt intézményi egyensúlyt.³⁰

Az Ítélet tehát a demokrácia elvére hivatkozva a korábbinál markánsabb, első ránézésre tágabb, illetve kategorizált értelmezést biztosít az uniós jogi aktus fogalmának és folytatja a szélesebb terep biztosítását az EPK intézményének.³¹ Habár némiképp idegennek tűnik a demokrácia elvének hangsúlyozása a jelen ügy kapcsán, az unió demokratikus működésének erősítése minden kétséget kizáróan előremutató, üdvözlendő folyamat, amelyet a törvényszéknek a *Minority SafePack* ügyben hozott ítélete is alátámaszt.

Felhasznált irodalom

JACQUÉ, Jean-Paul (2013): *50th Anniversary of the Judgment in Van Gend en Loos*.

Luxembourg, Európai Unió Bírósága (elektronikus kiadás) Elérhető: curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2013-12/qd30136442ac_002.pdf

KECSMÁR Krisztián (2016): Arrêt „Siemens Aktiengesellschaft Österreich”: la répétition d’un indu perçu par une autorité administrative relève-t-elle de la matière civile et commerciale? *Journal de droit européen*, 232. sz. 319–321.

LENAERTS, KOEN (2017): 2017. október 13-án a namuri egyetemen elmondott beszéde.

Forrás: droit50.unamur.be/discours/koen-lenaerts (A letöltés dátuma: 2017. 10. 27.)

PICOD, Fabrice (2015): *Jurisprudence de la CJUE 2014*. Párizs, Éditions Bruylant. Introduction.

PRIOU, François-Xavier – SIRITZKY, David (2008): *Le Traité de Lisbonne*. Párizs, La documentation FRANÇAISE.

RIGAUX, Anne – SIMON, Denys (2016): Le Tribunal et le droit international des traités: un arrêt déconcertant... *Europe*, 26. évf. 2. sz. 5–11.

²⁹ Az Ítélet 37. pontja.

³⁰ Az Ítélet 47. pontja.

³¹ Az EUB T-646/13. sz. *Minority SafePack* ügyben 2017. február 3-án hozott ítélete [ECLI:EU:T:2017:59].

